

Hacı Şükrü Bey (AYDINDAĞ) (1883-1935)

Türk siyasetçi ve asker Hacı Şükrü Bey, 1883'te İstanbul Şehzadebaşı'nda doğdu. Babası Mehmet Nedim Bey, annesi Fatma Hanım'dır. İlk ve ortaöğrenimini iptidai mektebi, rüştiye ve askeri idadide tamamladıktan sonra 13 Mart 1898'de Harbiye Mektebine girdi. 2 Şubat 1901'de piyade teğmen rütbesi ile mezun olarak 3. Ordu emrine verildi. Nevrekop'ta bulunan Nizamiye 66. Alayda görevlendirildi. Bulgar çeteleri takibinde olağanüstü hizmetlerinden dolayı 15 Nisan 1902'de üsteğmenliğe yükseldi. 29 Ağustos 1903'te Selanik'te teşkil olunan 4. Avcı Taburuna atandı. Kitasıyla birçok defa Bulgar çeteleriyle çatışmaya girdi.

3 Kasım 1905'te yüzbaşı oldu. Avcı Taburunun I. Bölüğü emrinde olarak Doyran ve Tikveş yöresi Mevkii Komutanlığında bulundu. II. Meşrutiyet'in ilanı üzerine taburu ile İstanbul'a geldi. Mart 1909'da Yunan sınırını teftiş memur heyette görev yaptı. 28 Kasım 1910'da Manastır'da yeni teşkil olunan 17. Fırkanın Mitralyöz Bölüğüne tayin edildi. Balkan Savaşı'nda Komanova ve Soroviç Muharebeleri'ne katıldı. 8 Kasım 1912'de yaralanarak Manastır Hastanesinde tedavi görürken şehrin düşmesi üzerine geri çekilen Batı Ordusuna katılarak, Görüce Muharebesi'nde bulundu. Ayağındaki rahatsızlığından dolayı tedavi için Almanya'ya Wiesbaden'e gönderildi. Yurda dönüşünde 13 Mart 1914'te 28. Alay 4. Tabur Komutanlığına atandı. I. Dünya Savaşı seferberliğinde I. Fırka emrine verilerek 4. Ordunun I. Kanal Harekâtı'na katıldı. Aynı fırka ile Çanakkale'de Kerevizdere ve Anafartalar Muharebesi'nde bulundu. 28 Temmuz 1915'teki Conkbayırı hücumunda yaralanarak tedavi için İstanbul'a sevk edildi. Hastanede iken 1 Eylül 1915'te rütbesi binbaşılığa yükseltildi. 15 Kasım 1915'te atandığı 2. Fırka ile Irak Cephesi'nde tümeniyle Kutü'l-Amara Muharebesi'nde İngilizlerle çarpıştı. Fırkasının İran harekâtına katılması emredilmesi üzerine Mayıs-Temmuz 1916'daki Kasr-ı Şirin, Kirmanşah, Hacıabad ve Esatabad Muharebeleri'nde Ruslarla savaştı. Hemedan'ın alınması ile harekâta son verilmesi üzerine 19 Nisan 1917'de Rumeli'deki Osmanlı müfrezesinde 17. Alay 1. Tabur Komutanı olarak görevlendirildi. Ohri Gölü yöresindeki Hanım Yaylası-Mahmuztepe Muharebesi'nde Fransızlarla savaştı. Mart 1918'de 2. Kafkas Fırkası 6. Alay Komutanlığına tayin edildi ise de Müfrezeye Komutan Vekili olarak göreve devamı uygun görüldü. 4 Nisan 1918'de Müfrezesi ile Makedonya'dan ayrılarak İbrail'e, iki ay orada kaldıktan sonra 18 Temmuz 1918'de Köstence'den deniz yolu ile Batum'a geldi. Mütarekeden sonra Müfrezenin lağvı üzerine İstanbul'a çağrıldı. 9 Aralık 1918'de İzmir'deki 17. Kolordu emrine girip ve İzmir'e gelişinden sonrada 57. Fırka, 135. Alay Komutan yardımcılığına atandı. Daha sonra, Binbaşı Etem ve Tabur Komutanı Şefik Paşa'dan boşalan 175. Alay Komutanlığına tayin edildi.

Binbaşı rütbesiyle görev yaparken, 1920 Genel Seçimlerinde Diyarbakır milletvekilliği için aday gösterildi. Sonuçların

açıklanmasıyla 112 oyla Diyarbakır milletvekili olarak Meclise katıldı. Kuva-yı Milliye Komutanlığı, Müdafaa-i Milliye Encümeni Reisliği yaptı. Mecliste İrşâd (Aydınlatma Komitesi), Dışişleri ve Milli Müdafaa Komisyonlarında çalıştı. Bunun dışında Meclis faaliyetlerine baktığımızda; TBMM'nin 2 Ekim 1920 tarihli oturumunda Hacı Şükrü Bey, [İstiklal Mahkemeleri](#)'yle ilgili olarak kurumun önemli bir vazifeye sahip olduğunu, verilecek kararların önemli neticelerinin olacağını aksi bir takdirde en ufak bir suiistimalin feci sonuçlar doğuracağını söyledi. Bundan dolayı Meclise [İstiklal Mahkemeleri](#) kanununda bazı değişiklikler için kanun teklifi sundu. Ancak daha sonra teklifle ilgili müzakerelerin başlanacağı esnada Hacı Şükrü Bey, başka bir önerge ile verdiği kanun teklifini geri çekti.

Batı Cephesi'nde Eskişehir-Kütahya Muharebeleri'nin olduğu süreçte aralarında Hacı Şükrü Bey'in de bulunduğu bir grup milletvekili cephede hizmet etmek için 14 Temmuz 1921 tarihinde Meclise bir takrir sundular. Takrir Mecliste oylamaya sunulurken kabul edildi. Ayrıca birçok konuda görüşlerini bildirerek I. TBMM'de aktif rol aldı.

Hacı Şükrü Bey, Meclis Yazı İşleri Müdürü Necmettin Sahir (Sılan) Bey'in I. TBMM'de milletvekillerinin gelecekte beklediklerine yönelik yaptığı anket çalışmasına katıldı. Vekillere *“kazanılacak olan millî istiklâl mücadelemizin feyizdar ve semeredar olması neye mütevakıftır”* sorusu yöneltildi. Hacı Şükrü Bey, 29 Haziran 1922'de ankete verdiği cevapta Tanzimatçıları eleştirerek ulusal gereksinimlere uygun bir hükümet yönetiminin yapılması gerektiğini, ulusun ekonomik ve toplumsal gelişiminin sağlanması için gayret gösterilmesini bunun da toplumsal, geleneksel ve inançla ilgili etkenlerin aydınlığa kavuşmasıyla mümkün olacağını belirtti. Milli birliğe de önem veren Hacı Şükrü Bey, yazısını şu sözlerle tamamladı... *Anayurdumuzda tarihin birleştirdiği Türk ve Kürt'ün ortak geleceği sorununu, yeni yönetimimiz önemli kendisine konu edinmelidir. Kürt'ün vatana bağlılığı yalnızca din duygusuyla değildir. Ortak tarihin doğurduğu duygularla ekonominin de buna etkisi vardır. Kürt Türk'süz yaşayamaz ve Türk'ü Asya'da bekleyen parlak gelecekte Kürt'e pek büyük bir gurur ve onur payı ayrılacaktır. Türk ve Kürt bundan sonra yeni yönetim altında eski tarihin daha büyük, daha görkemli sayfalarını yazacaklardır.*

Millî Mücadele'deki hizmetleri nedeniyle kırmızı yeşil şeritli istiklal madalyası ile ödüllendirildi. 21 Kasım 1923 tarihinde Meclis Genel Kurulunda madalyasını aldı. Mecliste bulunduğu süre zarfında bağımsız grupta yer alan Hacı Şükrü Bey, I. TBMM haricinde bir daha aday gösterilmedi. Milletvekilliği sona erdikten sonra 1924'te 135. Alay Komutanlığına atandı. 1926'da albaylığa, 1933'te tuğgeneralliğe yükselterek 17. Fırka Piyade Tugay Komutanlığına atandı. Hiç evlenmeyen Hacı Şükrü Bey, 19 Temmuz 1935'te vefat etti.

Yalçın DOĞAN

KAYNAKÇA

Arşiv Belgeleri ve Resmî Belgeler

TBMM Albümü (1920-1950), TBMM Basın ve Halka İlişkiler Müdürlüğü I, Ankara 2010.

TBMM Arşivi, Hacı Şükrü Aydınadağ'ın Tercüme-i Hal Kâğıdı.

TBMM Kültür Sanat Kurulu, İlk Meclis Anketi-Birinci Dönem TBMM Milletvekillerinin Gelecekte Bekledikleri, TBMM Kültür Sanat Kurulu Yayınları, Ankara 2004.

TBMM Gizli Celse Zabıtları, D I / C 2, s.174.

TBMM Zabıt Ceridesi D I / C 1, s.322.

TBMM Zabıt Ceridesi D I / C 4, s.488.

TBMM Zabıt Ceridesi D I / C 4, s.503.

TBMM Zabıt Ceridesi D I / C 11, s.279.

TBMM Zabıt Ceridesi D I / C 12, s.18.

TBMM Zabıt Ceridesi D I / C 12, s.263.

TBMM Zabıt Ceridesi D II / C 3, s.494.

Telif Eserler

APAK, Rahmi, **İstiklâl Savaşında Garp Cephesi Nasıl Kuruldu**, TTK Basımevi, Ankara 1990.

AYDINEL, Sıtkı, **Güneybatı Anadolu'da Kuvâ-yı Milliye Harekâtı**, T.C Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 2002.

BAYAR Celâl, **Ben de Yazdım**, VIII, İstanbul 1967.

ÇOKER, Fahri, **Türk Parlamento Tarihi Millî Mücadele ve TBMM I. Dönem**, III, TBMM Vakfı Yayınları, Ankara 1993.

DAYI, S. Esin, **Nazilli Kongreleri (1919)**, Erzurum 1998.

DEMİREL, Ahmet, **Birinci Meclis'te Muhalefet İkinci Grup**, İletişim Yayınları, İstanbul, 1995.

DEMİREL, Ahmet, **İlk Meclis'in Vekilleri Millî Mücadele Döneminde Seçimler**, İletişim Yayınları, İstanbul, 2010.

GÖRGÜLÜ, İsmet, **On Yıllık Harbin Kadrosu 1912-1922**, TTK Yayınları, Ankara 2014.

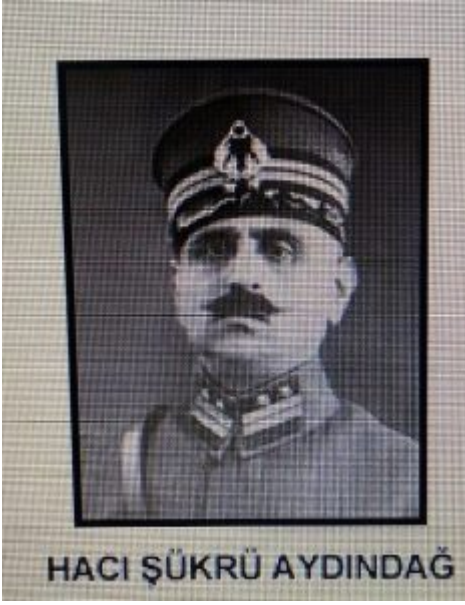
KANSU, Mazhar Müfit, **Erzurum'dan Ölümüne Kadar Atatürk'le Beraber**, II, TTK Yayınları, Ankara, 2009.

SARIHAN, Zeki, **Kurtuluş Savaşı Günlükleri IV (Sakarya Savaşı'ndan Lozan'ın Açılışına- 23 Ağustos 1921-20 Kasım 1922)**, Ankara 1996.

Türk İstiklal Harbi'ne Katılan Alay ve Tugay Komutanlarının Biyografileri, C II, Genel Kurmay Askeri Tarih ve Stratejileri Etüt Başkanlığı Yayınları, Ankara 2010.

YARAR Hülya, Delialioğlu Mustafa, **Cepheden Meclise**, Millî Savunma Bakanlığı Yayınları, Ankara 1999.

EKLER:

118

Türkçe İsmi: Hacı Şükrü Aydınoğlu, Soyadı: AYDINDAĞ, Doğum Tarihi: 1883

Adı ve Soyadı	Doğum Tarihi	Doğum Yeri	Doğum Yeri
Hacı Şükrü Aydınoğlu	1883	Manisa	Manisa
İsmi ve Soyadı	Hacı Şükrü Aydınoğlu	Doğum Tarihi	1883
Doğum Yeri	Manisa	Doğum Yeri	Manisa
Doğum Tarihi	1883	Doğum Tarihi	1883
Doğum Yeri	Manisa	Doğum Yeri	Manisa
Doğum Tarihi	1883	Doğum Tarihi	1883
Doğum Yeri	Manisa	Doğum Yeri	Manisa
Doğum Tarihi	1883	Doğum Tarihi	1883
Doğum Yeri	Manisa	Doğum Yeri	Manisa
Doğum Tarihi	1883	Doğum Tarihi	1883
Doğum Yeri	Manisa	Doğum Yeri	Manisa

Manisa İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

1/10/1916 tarihinde Hacı Şükrü Aydınoğlu'nun vefatı üzerine...

29/03/2025 tarihinde <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/haci-sukru-bey-aydindag-1883-1935/?pdf=6976> adresinden erişilmiştir